

TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VÀ SỰ ĐÁNH GIÁ CỦA CÁC HỌC GIẢ VIỆT NAM VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI MANG ĐẶC SẮC TRUNG QUỐC

CHU VĂN TUẤN (*)

Bài viết tổng quan về tình hình nghiên cứu và sự đánh giá của các học giả Việt Nam về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc trong những năm gần đây. Về tình hình nghiên cứu, tác giả đề cập đến cơ cấu và quy mô nghiên cứu, nội dung và hình thức nghiên cứu, đặc điểm và tính chất nghiên cứu. Về sự đánh giá, tác giả đề cập đến quan điểm của các học giả Việt Nam về giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, về lý luận xã hội hài hòa (cội nguồn, mục tiêu, nhiệm vụ và nội dung và sự so sánh với chiến lược phát triển bền vững ở Việt Nam).

Chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc thường được hiểu là toàn bộ lý luận xây dựng chủ nghĩa xã hội của Trung Quốc khi tính đến tất cả các yếu tố đặc thù của xã hội Trung Quốc, từ kinh tế, chính trị đến văn hoá, xã hội. Chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc được khởi xướng từ Đặng Tiểu Bình và ngày càng được bổ sung, hoàn thiện cùng với quá trình cải cách mở cửa. Cho đến nay, chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc đã định hình được 4 trụ cột, hay còn gọi là “tứ vị nhất thể”. Đó là: *kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa; chính trị dân chủ; văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc và xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa*. Trong “tứ vị nhất thể” nói trên, các nhân tố kinh tế, chính trị, văn hoá được định hình trước, nhân tố xã hội được định hình sau cùng. Vấn đề xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa do Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Hồ Cẩm Đào trình bày lần đầu tiên tại Hội nghị Trung ương 4 khoá XVI Đảng Cộng sản Trung Quốc (tháng 9/2004) và chính thức được đưa vào Nghị quyết của Đảng Cộng sản Trung Quốc tại Hội nghị Trung ương 6 khoá XVI (tháng 10/2006).

Khó có thể trình bày một cách đầy đủ,

toàn diện tình hình nghiên cứu của các học giả Trung Quốc về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc. Và, cũng khó có thể trình bày một cách đầy đủ, toàn diện quan điểm của các học giả Việt Nam về những nội dung của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc. Trong phạm vi bài viết này, chúng tôi chỉ tập trung vào một số quan điểm của các học giả Việt Nam về một số nội dung của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, như về giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội, về xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa và quan điểm phát triển khoa học.

1. Tình hình nghiên cứu

Trong khoảng chục năm gần đây, việc nghiên cứu kinh nghiệm của Trung Quốc trong xây dựng chủ nghĩa xã hội đã trở thành chủ đề thu hút sự quan tâm hàng đầu của các học giả Việt Nam. Hơn thế, nghiên cứu để tiếp thu kinh nghiệm của Trung Quốc còn là chủ trương của Đảng Cộng sản Việt Nam nhằm phục vụ cho sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

Kể từ khi được Đặng Tiểu Bình chính thức khởi xướng đến nay, chủ nghĩa xã hội

(*) Tiến sĩ, Chánh văn phòng Đảng ủy Viện Khoa học xã hội Việt Nam.

mang đặc sắc Trung Quốc đã có quá trình hình thành, phát triển, bổ sung và hoàn thiện ít nhất cũng đã hơn 30 năm. Trước những năm 90 của thế kỷ XX, việc nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc ở Việt Nam đã được chú ý, song chưa nhiều. Sau những năm 90 của thế kỷ XX, khi công cuộc đổi mới của Việt Nam đã tiến hành một thời gian, khi những vấn đề lý luận và thực tiễn có nhiều điểm tương đồng với quá trình cải cách mở cửa ở Trung Quốc, cũng như từ khi sự trao đổi kinh nghiệm, giao lưu lý luận giữa hai Đảng Cộng sản Việt Nam và Đảng Cộng sản Trung Quốc được thúc đẩy, điều đó đã làm tiền đề cho các học giả Việt Nam quan tâm, nghiên cứu nhiều hơn đối với chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc. Tình hình nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc ở Việt Nam có thể khái quát trên những điểm chính sau đây:

Thứ nhất, xét về cơ cấu và quy mô nghiên cứu, việc nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc của các học giả Việt Nam chủ yếu tập trung vào những nội dung mới được đưa ra gần đây, nhất là lý luận về xã hội hài hòa và quan điểm phát triển khoa học. Lý luận Đặng Tiểu Bình và tư tưởng quan trọng “ba đại diện” của Giang Trạch Dân được đánh giá cao, song các công trình nghiên cứu không nhiều. Mặt khác, việc nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc ở Việt Nam chủ yếu được thực hiện thông qua các công trình riêng lẻ, mà chưa có một chương trình nghiên cứu mang tính chỉnh thể, thống nhất, có tính hệ thống đối với toàn bộ các vấn đề lý luận của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc.

Thứ hai, xét về nội dung nghiên cứu, trong số các vấn đề của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, giới học giả Việt Nam chú trọng nhiều đến những vấn đề lý

luận kinh tế và chính trị, trong đó vấn đề xây dựng nền kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa là cái chiếm ưu thế. Xin đơn cử một ví dụ: trong 58 số của Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc (từ năm 1995 đến năm 2004) có tổng cộng 177 bài, trong số đó có 142 bài về kinh tế, 35 bài về chính trị⁽¹⁾. Sở dĩ như vậy là vì, việc xây dựng nền kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa ở Trung Quốc và Việt Nam có nhiều điểm tương đồng; hơn nữa, xây dựng kinh tế là một trong những vấn đề lý luận và thực tiễn nổi bật trong xây dựng chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, là vấn đề được nhiều học giả Trung Quốc quan tâm nghiên cứu.

Thứ ba, xét về hình thức nghiên cứu, việc nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc ở Việt Nam thể hiện trên các phương diện chủ yếu, như đề tài nghiên cứu, công trình cá nhân, hội thảo, tọa đàm khoa học, công trình dịch thuật. Đối với các đề tài nghiên cứu, hầu hết đó là các đề tài nhiệm vụ cấp bộ, hoặc cấp viện, chưa có đề tài cấp nhà nước nào. Trong số các loại hình kể trên, những công trình dịch thuật, tổng thuật trên cơ sở các tài liệu nghiên cứu của các học giả Trung Quốc chiếm ưu thế.

Thứ tư, xét về đặc điểm, tính chất, có thể nói, việc nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc của các học giả Việt Nam mang nặng tính chất nghiên cứu ứng dụng, nghĩa là nghiên cứu nhằm mục đích rút ra những kinh nghiệm trực tiếp cần thiết đối với quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Việc nghiên cứu mang tính lý luận không phải không được chú ý, song mức độ không nhiều như các nghiên cứu mang tính ứng dụng.

Tình hình nghiên cứu của các học giả

(1) Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc. Mười năm Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc (1995-2005). Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội, 2005, tr.34.

Việt Nam về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc được xem xét trên ba phương diện chủ yếu: *bài nghiên cứu, sách xuất bản và hội thảo khoa học.*

Kết quả nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc của các học giả Việt Nam phần lớn được đăng tải trên các tạp chí hàng đầu, như Tạp chí Triết học, Tạp chí Cộng sản, Tạp chí Lý luận chính trị, Tạp chí Xây dựng Đảng, Tạp chí Nghiên cứu Lịch sử, Tạp chí Nghiên cứu Kinh tế, v.v.. Tuy nhiên, điếm qua các tạp chí đó thời gian gần đây, chúng tôi thấy, mặc dù những bài nghiên cứu về Trung Quốc nói chung rất nhiều (những bài nghiên cứu về tất cả các lĩnh vực của Trung Quốc), song những bài đề cập trực tiếp đến chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc lại không nhiều. Trong số các tạp chí nêu trên, Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc (ấn phẩm của Viện Nghiên cứu Trung Quốc, thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam) là nơi đăng tải chủ yếu các công trình nghiên cứu về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc. Nghiên cứu về Trung Quốc hiện đại được xác định là hướng nghiên cứu chính của Viện Nghiên cứu Trung Quốc và cũng là trọng tâm phản ánh của Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc. Tạp chí khuyến khích và ưu tiên đăng tải những bài viết mang tính lý luận về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc(2). Có thể điếm qua một số công trình tiêu biểu đã được đăng tải trên Tạp chí này như sau: tác giả Lê Tịnh có bài "*Lý luận Đặng Tiểu Bình về xây dựng chủ nghĩa xã hội mang màu sắc Trung Quốc*" (số 2, 1996); tác giả Nguyễn Văn Dũng có bài "*Một số vấn đề về giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc*" (số 4, 1997); tác giả Đỗ Tiến Sâm có bài "*Tìm hiểu thêm một số vấn đề về lý luận giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc*" (số 5,

2000); tác giả Nguyễn Huy Quý có bài "*Chủ nghĩa xã hội - kinh nghiệm của Việt Nam, kinh nghiệm của Trung Quốc*" (số 6, 2000) và bài "*Trung Quốc 25 năm cải cách và phát triển: thành tựu và triển vọng*" (số 6, 2003), v.v.(3).

Về sách xuất bản, đáng chú ý là các công trình sau: Lê Hữu Tầng (chủ biên) - *Chủ nghĩa xã hội từ lý luận đến thực tiễn - những bài học kinh nghiệm chủ yếu* (Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2003). Đây là công trình có ý nghĩa quan trọng trong việc làm sáng tỏ hơn lý luận về chủ nghĩa xã hội, về con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của Việt Nam, cũng như những vấn đề lý luận đang đặt ra trong thực tiễn xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam hiện nay. Đặc biệt, cuốn sách đã dành toàn bộ phần thứ hai - "*Thực tiễn hiện thực hóa lý luận Mác - Lênin về chủ nghĩa xã hội*" - để trình bày sự vận dụng chủ nghĩa Mác - Lênin ở Liên Xô, ở các nước Đông Âu và Trung Quốc trong khoảng thời gian gần một thế kỷ; Lê Hữu Tầng, Lưu Hàm Nhạc (đồng chủ biên) - *Nghiên cứu so sánh đổi mới kinh tế ở Việt Nam và cải cách kinh tế ở Trung Quốc* (Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2002). Đây là công trình đầu tiên nghiên cứu so sánh đổi mới kinh tế ở Việt Nam và cải cách kinh tế ở Trung Quốc được phối hợp thực hiện bởi Viện Khoa học xã hội Việt Nam và Viện

(2) Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc. *Sđđ.*, tr.45.

(3) Xem thêm: Nguyễn Huy Quý. "*Nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa - 55 năm xây dựng và phát triển*" (số 5, 2004); Nguyễn Kim Bảo. "*Quá trình hình thành và phát triển lý luận xây dựng thể chế kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa ở Trung Quốc*" (số 6, 2003) và bài "*Nhìn lại quá trình 55 năm phát triển lý luận kinh tế Trung Quốc*" (số 5, 2004); Vũ Tiến Bảo. "*Tìm hiểu bước đầu về nội hàm và ngoại diên của "văn hóa xã hội chủ nghĩa mang đặc sắc Trung Quốc"*" (số 5, 1998); Nguyễn Văn Hồng. "*Nhận thức về chiến lược "khoa giáo hưng quốc" xây dựng văn hóa xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc*" (số 2, 2003), v.v..

Khoa học xã hội Quảng Tây, Trung Quốc. Mục tiêu cơ bản của công trình này là nhằm trao đổi, học hỏi kinh nghiệm xây dựng chủ nghĩa xã hội của Việt Nam và Trung Quốc trên lĩnh vực kinh tế.

Năm 2008, Viện Triết học, Viện Khoa học xã hội Việt Nam xuất bản cuốn *"Vấn đề sở hữu và phát triển bền vững ở Việt Nam và Trung Quốc trong những năm đầu thế kỷ XXI"* do PGS.TSKH. Lương Việt Hải chủ biên (Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội, 2008). Cuốn sách là kết quả của hai cuộc hội thảo khoa học được tổ chức vào các năm 2004 và 2006 giữa Viện Triết học, Viện Khoa học xã hội Việt Nam và Viện Triết học, Viện Khoa học xã hội Trung Quốc. Nội dung của cuốn sách đề cập đến những vấn đề lý luận quan trọng trong xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Trung Quốc và Việt Nam, đó là vấn đề sở hữu và vấn đề phát triển bền vững, trong đó nhiều vấn đề của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc đã được đề cập đến, như lý luận về kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa, vấn đề xây dựng xã hội hài hòa, quan điểm phát triển khoa học, v.v..

Gần đây nhất, Viện Nghiên cứu Trung Quốc, thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam đã cho xuất bản cuốn *"Vấn đề xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc"* do TS. Hoàng Thế Anh chủ biên (Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2009). Có thể nói, đây là công trình chuyên khảo đầu tiên xuất bản ở Việt Nam nghiên cứu chuyên sâu về xã hội hài hòa - một trong những nội dung quan trọng của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc. Cuốn sách đã đề cập một cách khá toàn diện về các nội dung của xã hội hài hòa của Trung Quốc. Trên cơ sở nghiên cứu các quan điểm đồng thuận và không đồng thuận của các học giả Việt Nam và thế giới đối với xã hội hài hòa, cuốn sách cũng đưa ra những đánh giá ban đầu về việc xây dựng xã hội hài hòa của Trung

Quốc, về những khó khăn và thuận lợi của Trung Quốc khi tiến hành xây dựng xã hội hài hòa.

Ngoài ra, còn có thể kể đến các công trình khác, như Nguyễn Thế Tăng (chủ biên) - *Trung Quốc cải cách và mở cửa [1978 - 1998]* (Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội, 2000), v.v.(4).

Trên phương diện hội thảo khoa học, ngoài các cuộc hội thảo được tổ chức thường kỳ giữa hai Đảng Cộng sản Việt Nam và Trung Quốc, ở một số viện nghiên cứu chuyên ngành và các cơ quan Trung ương của Việt Nam cũng đã tổ chức các cuộc hội thảo khoa học có quy mô lớn về những nội dung của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc. Chẳng hạn, Viện Nghiên cứu Trung Quốc, thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam đã tổ chức một số cuộc hội thảo liên quan đến chủ đề này như sau: *"Xây dựng nền văn hóa xã hội chủ nghĩa mang đặc sắc Trung Quốc"*; *"Trung Quốc 25 năm cải cách mở cửa: những vấn đề lý luận và thực tiễn"*; *"Trung Quốc với việc hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa"*; *"Cộng hòa nhân dân Trung Hoa - 55 năm xây dựng và phát triển"*; và gần đây nhất là Hội thảo *"Trung Quốc 30 năm cải cách mở cửa - những thành tựu và kinh nghiệm chủ yếu"*, v.v..

Viện Triết học, thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam cũng đã tổ chức một số cuộc hội thảo khoa học trong khuôn khổ giao lưu, hợp tác với Viện Triết học, thuộc Viện Khoa học xã hội Trung Quốc. Chẳng hạn, năm 2004, hai bên đã phối hợp tổ chức Hội

(4) Xem thêm: Nguyễn Kim Bảo (chủ biên). *Thể chế kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa có đặc sắc Trung Quốc (một số đột phá mới về lý luận và thực tiễn từ Đại hội XV Đảng Cộng sản Trung Quốc đến nay)*. Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội, 2002; Trương Gia Long, Trần Sỹ Phan (đồng chủ biên). *Chủ nghĩa xã hội hiện thực: đổi mới và phát triển*. Nxb Giáo dục, Hà Nội, 2004.

thảo khoa học với chủ đề: “*Vấn đề sở hữu: kinh nghiệm Việt Nam và Trung Quốc trong quá trình đổi mới, cải cách và mở cửa*”. Đây là hội thảo song phương lần thứ 4, ba cuộc hội thảo trước đó (2 cuộc được tổ chức tại Trung Quốc, 1 cuộc được tổ chức tại Việt Nam) có chủ đề về văn hóa truyền thống, hiện đại hóa và vấn đề đạo đức trong nền kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa. So với 3 cuộc hội thảo trước, hội thảo lần thứ 4 tập trung vào những vấn đề lý luận và thực tiễn của việc xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa của Việt Nam và nền kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa mang đặc sắc Trung Quốc. Tiếp theo, năm 2006, hai bên cùng phối hợp tổ chức Hội thảo khoa học với chủ đề “*Quan điểm phát triển khoa học và xã hội hài hòa*” (Hội thảo được tổ chức tại hai thành phố Hạ Môn và Vũ Di Sơn, tỉnh Phúc Kiến). Tại cuộc hội thảo này, học giả hai nước đã cùng trao đổi, làm rõ những vấn đề lý luận của quan điểm phát triển khoa học và xã hội hài hòa, cũng như vấn đề phát triển bền vững. Cuối năm 2008, hai bên phối hợp tổ chức cuộc hội thảo lần thứ 6 với chủ đề: “*Vấn đề dân sinh và phát triển xã hội hài hòa*”. Tại cuộc hội thảo này, các học giả Việt Nam và Trung Quốc tiếp tục làm sáng tỏ những vấn đề lý luận và thực tiễn xây dựng chủ nghĩa xã hội ở mỗi nước, trong đó nhấn mạnh đến vấn đề dân sinh - một trong những nội dung quan trọng của quan điểm phát triển khoa học, phát triển xã hội hài hòa và phát triển bền vững. Qua cuộc hội thảo này, các học giả Việt Nam ngày càng nhận thức một cách đầy đủ hơn những vấn đề lý luận và thực tiễn xây dựng chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, từ đó đúc rút được những kinh nghiệm quý báu cho quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

Ngoài các cuộc hội thảo khoa học có quy mô lớn, trong thời gian gần đây, ngày càng

có nhiều cuộc tọa đàm khoa học giữa các học giả Việt Nam và Trung Quốc xoay quanh chủ đề xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam và Trung Quốc. Bên cạnh đó, nhiều tạp chí nghiên cứu lý luận của Việt Nam đã cho đăng tải các bài dịch liên quan đến chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc. Chẳng hạn: Du Minh Khiêm, *Xây dựng nền văn hóa tiên tiến xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc*, Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc, số 2, 2003; Cát Lương Chí, *Khích lệ, cổ vũ và dẫn đường cho sự phát triển các thành phần kinh tế phi công hữu - chính sách kiên định, không đổi của Trung Quốc*, Tạp chí Triết học, số 12, 2004; Dương Doanh, Chí Cường, *Khảo sát phương thức tư duy của xã hội hài hòa*, Tạp chí Triết học, số 4, 2007; Tưởng Bản, Điền Phong, Đinh Phổ Thanh, Liêu Thắng Hoa, *Hài hòa xã hội - thuộc tính bản chất của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc*, Tạp chí Triết học, số 6, 2007, v.v..

2. Sự đánh giá của các học giả Việt Nam về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc

Khi nghiên cứu về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, các học giả Việt Nam đã đi đến nhận thức rằng, đó là “một sản phẩm của quá trình Trung Quốc hoá chủ nghĩa Mác...”, là thực tiễn xây dựng chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc trên các lĩnh vực kinh tế (kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa), chính trị (dân chủ xã hội chủ nghĩa), văn hoá (văn hoá xã hội chủ nghĩa), xã hội (xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa), v.v.(5). Các học giả Việt Nam cũng tán đồng với quan điểm của các học giả Trung Quốc khi nhận định rằng, “kết hợp những chân lý phổ biến của chủ nghĩa Mác với thực tiễn cụ thể đất nước là quan điểm của nhiều Đảng Cộng sản đã khẳng định từ

(5) Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc. *Sđđ.*, tr.45.

trước. Nhưng xây dựng chủ nghĩa xã hội “mang đặc sắc” của nước mình là một quan điểm lý luận mới đề xuất của Đảng Cộng sản Trung Quốc từ khi chuyển sang cải cách”(6). Việc Đảng Cộng sản Trung Quốc chủ trương xây dựng “chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc” chính là sự kết hợp một cách biện chứng giữa tính phổ biến và tính đặc thù, giữa tính phổ biến của chủ nghĩa Mác – Lênin vào thực tiễn Trung Quốc. Nói cách khác, đó cũng chính là quá trình “Trung Quốc hoá chủ nghĩa Mác”. Chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc chính là kết quả của quá trình sáng tạo lý luận của Đảng Cộng sản Trung Quốc, là sự phát triển những nguyên lý của chủ nghĩa Mác trong điều kiện của Trung Quốc, là kết quả của quá trình không ngừng tìm tòi, thử nghiệm, tổng kết và đúc rút những bài học từ thực tiễn xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Trung Quốc. Có quan điểm nhấn mạnh “lý luận về xây dựng chủ nghĩa xã hội mang màu sắc Trung Quốc trước hết là kết quả của đường lối “giải phóng tư tưởng, thực sự cầu thị””(7).

Lý luận về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, như chúng ta đã biết, vừa đóng vai trò chỉ đạo, hướng dẫn, định hướng quá trình cải cách mở cửa ở Trung Quốc trong suốt 30 năm qua, nhưng đồng thời cũng là sản phẩm của quá trình cải cách mở cửa đó; vừa là nguyên nhân tạo nên những thành tựu quan trọng của sự nghiệp cải cách mở cửa ở Trung Quốc, đồng thời cũng là một phần của những thành tựu quan trọng đó. Một đặc điểm quan trọng của lý luận chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, đó là lý luận này được xây dựng theo kết cấu mở. Bởi lẽ, nó đã, đang và sẽ được bổ sung, hoàn thiện và phát triển không ngừng. Điều đó cho thấy, lý luận về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc được xây dựng một cách hết sức linh hoạt,

uyển chuyển, bám sát thực tiễn, lấy thực tiễn làm tiêu chuẩn hàng đầu.

Chính vì lẽ đó, nhiều học giả Việt Nam cho rằng, chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc vẫn đang trong quá trình tìm tòi, thử nghiệm trên tinh thần không ngừng đổi mới, sáng tạo và thực sự cầu thị(8).

Trong bài “Về lý luận kinh tế của chủ nghĩa xã hội mang màu sắc Trung Quốc”, tác giả Nguyễn Trần Thành nêu ra một ý kiến đáng chú ý là: “Bên cạnh những ý kiến đánh giá tích cực về công cuộc cải cách của Trung Quốc, vẫn còn không ít ý kiến cho rằng chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc thực chất là đi theo con đường tư bản chủ nghĩa”. Tuy nêu ra ý kiến như trên, nhưng tác giả Nguyễn Trần Thành lại không tán thành với quan điểm đó và trong bài viết của mình, tác giả đã phân tích, làm rõ tính chất đặc sắc của chủ nghĩa xã hội Trung Quốc (chủ yếu trên lĩnh vực kinh tế)(9).

2.1. Quan điểm của các học giả Việt Nam về giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc

Vấn đề giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc đã thu hút được sự quan tâm của đông đảo các học giả Việt Nam. Trong bài “Một số vấn đề về giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc”, tác giả Nguyễn Văn Dũng cho rằng, “việc nêu ra khái niệm giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội là một trong những sáng tạo góp phần vào việc xây dựng

(6) Nguyễn Huy Quý. *Nghiên cứu Trung Quốc học (những bài viết chọn lọc)*. Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội, 2008, tr.405.

(7) Lê Tịnh. *Lý luận Đặng Tiểu Bình về xây dựng chủ nghĩa xã hội mang màu sắc Trung Quốc*. Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc, số 2, 1996.

(8) Xem: Hoàng Thế Anh (Chủ biên). *Vấn đề xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc*. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2009, tr.214.

(9) Xem: Nguyễn Trần Thành. *Về lý luận kinh tế của chủ nghĩa xã hội mang màu sắc Trung Quốc*. Tạp chí Lý luận chính trị, số 7, 2002.

đường lối xây dựng chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc”(10). Theo tác giả, việc xác định quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Trung Quốc phải trải qua giai đoạn đầu là một nội dung quan trọng trong nét đặc sắc của chủ nghĩa xã hội ở Trung Quốc. Việc Trung Quốc xác định đang ở giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội đã đặt nền tảng cho việc hoạch định đường lối, chính sách kinh tế - xã hội của Trung Quốc hiện nay. Rằng, nền kinh tế nhiều thành phần trên nền tảng chế độ công hữu và việc khuyến khích một bộ phận dân chúng giàu có trước là hai vấn đề kinh tế - xã hội nổi bật nhất trong lý luận giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc(11).

Trong bài *“Tìm hiểu thêm một số vấn đề về lý luận giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc”*, tác giả Đỗ Tiến Sâm cho rằng, vấn đề giai đoạn đầu là một vấn đề lý luận hết sức quan trọng khi tìm hiểu, nghiên cứu về Trung Quốc đương đại; không chỉ vậy, việc nghiên cứu về lý luận này còn có ý nghĩa thực tiễn nhất định đối với Việt Nam. Rằng, “giai đoạn đầu là một giai đoạn hết sức đặc thù trong quá trình phát triển của Trung Quốc. Do điều kiện đặc thù mà nó có những đặc trưng kinh tế riêng. Vì thế, lý luận giai đoạn đầu không những được hình thành trên cơ sở tổng kết kinh nghiệm thực tiễn mấy chục năm xây dựng chủ nghĩa xã hội trước đây cũng như hiện nay, mà còn là sự nhận thức lại đối với các giai đoạn phát triển của Trung Quốc”(12).

2.2. Quan điểm của các học giả Việt Nam về lý luận xã hội hài hoà

Thứ nhất, về cội nguồn của xã hội hài hoà.

Trong số các nội dung chủ yếu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, có thể nói, vấn đề xã hội hài hoà thu hút được nhiều học giả Việt Nam quan tâm nghiên cứu hơn cả. Các học giả Việt Nam đã đề cập

đến nhiều khía cạnh khác nhau của xã hội hài hoà, như nguồn gốc lý luận và thực tiễn, nội dung, mục đích, bản chất của xã hội hài hoà, v.v.. Về nguồn gốc tư tưởng, các học giả Việt Nam đều nhất trí cho rằng, lý luận xã hội hài hoà đã kế thừa những tư tưởng hài hoà trong truyền thống văn hoá, tư tưởng của Trung Quốc, đặc biệt là tư tưởng hài hoà của Nho giáo, Đạo giáo, v.v.. Bên cạnh đó, lý luận này còn tiếp thu những thành quả lý luận của nhân loại, cụ thể là tư tưởng của chủ nghĩa xã hội không tưởng. Có học giả cho rằng, “nếu như Tôn Trung Sơn tiếp thu được tư tưởng dân chủ tư sản phương Tây để đề ra chủ nghĩa Tam dân thì tư tưởng xã hội xã hội chủ nghĩa hài hoà của Hồ Cẩm Đào đã kế thừa xã hội hài hoà của chủ nghĩa xã hội không tưởng”(13). Đánh giá một cách đầy đủ hơn về ngọn nguồn tư tưởng của xã hội hài hoà, học giả Lê Văn Toan cho rằng, xã hội hài hoà có nguồn gốc từ những tư tưởng truyền thống Trung Quốc, từ ý tưởng về chủ nghĩa xã hội không tưởng, tư tưởng của các nhà tư tưởng phương Tây cận đại về xã hội hài hoà, từ những gợi mở lý luận của con đường thứ ba về xã hội hài hoà, lý luận về xã hội hài hoà của C.Mác và Ph.Ăngghen(14).

Trong số những cội nguồn lý luận làm nền tảng cho việc xây dựng xã hội hài hoà

(10) Nguyễn Văn Dũng. *Một số vấn đề về giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc*. Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc, số 4, 1997.

(11) Nguyễn Văn Dũng. *Sđđ.*, tr.8.

(12) Đỗ Tiến Sâm. *Tìm hiểu một số vấn đề về lý luận giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc*. Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc, số 5, 2000, tr.11, 21.

(13) Trần Lê Bảo. *Từ chủ nghĩa tam dân của Tôn Trung Sơn đến tư tưởng xã hội chủ nghĩa hài hoà của Hồ Cẩm Đào*. Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc, số 7, 2007, tr.69.

(14) Xem: Lê Văn Toan. *Xã hội hài hoà: ngọn nguồn tư tưởng và nội dung hiện thực*. Tạp chí Lý luận chính trị, số 9, 2008.

xã hội chủ nghĩa mang đặc sắc Trung Quốc nêu trên, tư tưởng xã hội hài hoà của chủ nghĩa Mác – Lênin đã được một số học giả Việt Nam nhấn mạnh(15). Có tác giả còn cho rằng, xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa làm phong phú thêm và phát triển chủ nghĩa Mác”(16).

Tóm lại, theo các học giả Việt Nam, khi đề xuất tư tưởng xã hội hài hoà, Đảng Cộng sản Trung Quốc đã tiếp thu và kế thừa truyền thống văn hoá, tư tưởng ưu tú của dân tộc Trung Hoa, tiếp thu những tinh hoa lý luận trong lịch sử tư tưởng của nhân loại, nhất là lý tưởng của chủ nghĩa xã hội không tưởng, dựa trên cơ sở lý luận của chủ nghĩa Mác – Lênin, đồng thời kết hợp sâu sắc với thực tiễn của quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội, hiện đại hoá và cải cách mở cửa ở Trung Quốc hiện nay.

Thứ hai, đánh giá của các học giả Việt Nam về mục tiêu, nhiệm vụ và nội dung của xã hội hài hoà.

Theo các học giả Việt Nam, về mục tiêu, nhiệm vụ của xã hội hài hoà, Đảng Cộng sản Trung Quốc đã xác định xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa là “nhiệm vụ lịch sử lâu dài trong suốt quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc”. Trên thực tiễn, việc xây dựng xã hội hài hoà, *một mặt*, “nhằm vào việc giải quyết các vấn đề nảy sinh sau gần 30 năm cải cách mở cửa ở Trung Quốc”(17); trong đó đặc biệt là các vấn đề xã hội và môi trường. *Mặt khác*, nhằm thúc đẩy xây dựng toàn diện xã hội tiểu khang và xã hội xã hội chủ nghĩa mang đặc sắc Trung Quốc. Có quan điểm còn nhấn mạnh, việc xây dựng xã hội hài hoà nhằm giải quyết những vấn đề *mất cân bằng* nảy sinh sau 30 năm cải cách mở cửa ở Trung Quốc.

Trên phương diện lý luận, việc xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa nhằm bổ sung hàng loạt khái niệm liên quan đến

việc quyết các vấn đề xã hội(18). Khi nói xã hội hài hoà là sự bổ sung và phát triển hệ thống lý luận xây dựng xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc, điều này thể hiện ở chỗ, xã hội hài hoà là bước tìm tòi con đường tiếp tục vận dụng chủ nghĩa Mác vào thực tiễn ở Trung Quốc; bổ sung, làm cụ thể hoá cho “chiến lược phát triển ba bước” của Đặng Tiểu Bình và xây dựng “toàn diện xã hội khá giả” của thế hệ lãnh đạo do Giang Trạch Dân đứng đầu đề ra”(19).

Về nội dung của xã hội hài hoà, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Hồ Cẩm Đào đã trình bày rất rõ, đó là: “dân chủ pháp trị, công bằng chính nghĩa, thành thực giữ chữ tín và thương yêu nhau, tràn đầy sức sống, ổn định có trật tự, con người chung sống hài hoà với tự nhiên”. Như vậy, trong số 6 nội dung của xã hội hài hoà, có 5 nội dung liên quan đến mối quan hệ con người – xã hội, con người với con người và một nội dung bàn về mối quan hệ giữa con người và tự nhiên. Phân tích một cách cụ thể hơn, chúng ta có thể thấy, dân chủ pháp trị, công bằng chính nghĩa là hai nội dung gắn liền với việc xây dựng và hoàn thiện nhà nước pháp quyền; thành thực giữ chữ tín và thương yêu nhau nhấn mạnh đến khía cạnh đạo đức xã hội; tràn đầy sức sống nhấn mạnh đến khía cạnh đời sống vật chất, đời sống tinh thần và văn hoá được

(15) Xem: Lê Văn Toàn. *Xã hội hài hoà: ngọn nguồn tư tưởng và nội dung hiện thực*. Tạp chí Lý luận chính trị, số 9, 2008, tr.80 và Vũ Văn Viên. *Lý luận xây dựng xã hội hài hoà của Trung Quốc và công cuộc đổi mới ở Việt Nam hiện nay*. Tạp chí Triết học, số 2, 2009.

(16) Hoàng Thế Anh (Chủ biên). *Vấn đề xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc*. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2009, tr.214.

(17) Hoàng Thế Anh (Chủ biên). *Sđđ.*, tr.261.

(18) Hoàng Thế Anh (Chủ biên). *Sđđ.*, tr.261.

(19) Hoàng Thế Anh (Chủ biên). *Sđđ.*, tr.261.

nâng cao; ổn định có trật tự gắn với vấn đề quản lý của Đảng và Nhà nước và con người chung sống hài hoà với tự nhiên nhấn mạnh đến những vấn đề về môi trường. Như thế, nội dung của xã hội hài hoà đã đề cập đến các khía cạnh: chính trị, kinh tế, văn hoá, đạo đức, quản lý nhà nước và vấn đề môi trường, trong đó khía cạnh chính trị được đặt lên hàng đầu. Điều đó cho thấy, cùng với những thành tựu đã đạt được trên lĩnh vực kinh tế, Đảng Cộng sản Trung Quốc ngày càng chú ý nhiều hơn đối với vấn đề đổi mới chính trị, gắn đổi mới chính trị với đổi mới kinh tế, phát triển kinh tế không còn là mối quan tâm hàng đầu và duy nhất hiện nay. Những nội dung của xã hội hài hoà còn cho thấy, Đảng Cộng sản Trung Quốc hiện đang chú trọng nhiều đến việc giải quyết các mối quan hệ xã hội, nhất là những mối quan hệ kinh tế, đồng thời đề cao sự ổn định xã hội, vai trò và sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản.

Ngoài ra, xã hội hài hoà đó còn được các học giả Việt Nam hiểu là một xã hội mà trong đó, sự phát triển kinh tế hài hoà với sự phát triển chính trị, văn hoá, xã hội; đảm bảo sự hài hoà giữa các giai tầng xã hội, hài hoà giữa các vùng miền, giữa nông thôn và thành thị, giữa miền núi và miền xuôi; đảm bảo Trung Quốc hài hoà và châu Á hài hoà(20). Rằng, “xã hội hài hoà” có cội nguồn từ văn hoá truyền thống của Trung Quốc, trải qua nhiều giai đoạn với những nội dung không ngừng được phát triển, gắn liền với công cuộc hiện đại hoá xã hội chủ nghĩa, với xây dựng xã hội toàn diện khá giả ở Trung Quốc hiện nay, với việc giải quyết các mối quan hệ giữa con người với con người, con người với xã hội, con người với tự nhiên(21).

Các học giả Việt Nam còn cho rằng, việc xây dựng xã hội hài hoà ở Trung Quốc còn gắn liền với việc giải quyết vấn đề dân sinh,

giải quyết vấn đề dân sinh được xem như biện pháp để tiến tới xây dựng xã hội hài hoà. Có học giả còn nhấn mạnh, “muốn xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa, thì việc trước tiên phải giải quyết vấn đề dân sinh”(22).

Thứ ba, so sánh xã hội hài hoà của Trung Quốc và chiến lược phát triển bền vững ở Việt Nam.

Khi nghiên cứu về xã hội hài hoà của Trung Quốc, các học giả Việt Nam thường so sánh nó với chiến lược phát triển bền vững ở Việt Nam và cho rằng, giữa chúng có nhiều điểm tương đồng. Chẳng hạn, có học giả cho rằng, “nếu so sánh chủ trương xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc và chiến lược phát triển bền vững của Việt Nam, chúng ta có thể nhận thấy rằng, mặc dù được diễn đạt bằng những thuật ngữ khác nhau, song nội dung của chúng có những điểm tương đồng hết sức cơ bản. Điều đó thể hiện ở chỗ, chủ trương xây dựng xã hội hài hoà của Trung Quốc coi phát triển bền vững là một trong những nội dung quan trọng, còn chiến lược phát triển bền vững ở Việt Nam coi sự hài hoà là một nội dung cơ bản bao trùm của sự phát triển bền vững”. Rằng, sự tương đồng giữa xã hội hài hoà của Trung Quốc và chiến lược phát triển bền vững ở Việt Nam là ở chỗ, “cả chủ trương xây dựng xã hội hài hoà lẫn chiến lược phát triển bền vững đều tập trung vào chất lượng của sự phát triển, kết hợp một cách hài hoà giữa phát triển kinh tế và giải quyết các vấn đề xã hội cũng như bảo vệ môi trường; coi con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự phát triển

(20) Xem: Phạm Văn Đức. *Vấn đề dân sinh trong chủ trương xây dựng xã hội hài hoà của Trung Quốc và chiến lược phát triển bền vững ở Việt Nam*. Tạp chí Triết học, số 11, 2008, tr.24.

(21) Xem: Hoàng Thế Anh (Chủ biên). *Sđđ.*, tr.213-214.
(22) Hoàng Thế Anh (Chủ biên). *Sđđ.*, tr.227.

kinh tế - xã hội. Nói tóm lại, cả hai chủ trương và chiến lược đó đều xác định vấn đề dân sinh là trọng tâm, là mục tiêu tổng quát”(23).

Thứ tư, về đặc điểm, bản chất của xã hội hài hoà.

Khi đề cập đến bản chất của xã hội hài hoà, một số học giả Việt Nam đã khẳng định hài hoà chính là sự ổn định, song đó không phải là sự ổn định chết cứng, mà là ổn định để phát triển. Rằng, xã hội hài hoà gắn liền với phát triển bền vững, “hài hoà” chứ không phải là “điều hoà”, hài hoà để phát triển ổn định hơn, bền vững hơn(24).

Ngoài ra, còn có học giả cho rằng, một trong những tính chất quan trọng của xã hội hài hoà là tính chất xã hội chủ nghĩa. “Đối với Trung Quốc, đường lối xây dựng “xã hội hài hoà” lần này được đề xuất trong bước ngoặt của quá trình chuyển đổi các thể chế kinh tế, chính trị, cũng như của quá trình hội nhập quốc tế, và “xã hội hài hoà” đó phải mang tính chất xã hội chủ nghĩa”(25).

Như vậy, có thể nói, trong quan niệm của các học giả Việt Nam, xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa của Trung Quốc vừa là mục tiêu, vừa là một yêu cầu, đòi hỏi của thực tiễn, đồng thời cũng là một biện pháp quan trọng của sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc. Đóng vai trò là một biện pháp quan trọng của sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, xã hội hài hoà góp phần ổn định xã hội, thúc đẩy sự đồng thuận xã hội, đảm bảo cho sự phát triển bền vững.

Thứ năm, đánh giá về những thuận lợi, khó khăn của việc xây dựng xã hội hài hoà ở Trung Quốc.

Theo các học giả Việt Nam, trong bối cảnh hiện tại, khi xã hội hướng tới sự ổn định để phát triển bền vững, xây dựng xã hội hài hoà thực sự là một vấn đề lớn cần

được đi sâu nghiên cứu. Đánh giá về vai trò, vị trí, tầm quan trọng của xã hội hài hoà, nhiều học giả cho rằng, xã hội hài hoà là đỉnh cao của lý luận chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, có ý nghĩa quan trọng trong giai đoạn hiện nay. “Thực tiễn công tác lý luận những năm qua ở Trung Quốc đã chứng tỏ sức sống của lý luận này và chúng ta hoàn toàn có thể xem xây dựng xã hội hài hoà chính là mục tiêu nhất quán của Trung Quốc trong thời gian tới”(26).

Khi đề cập đến những khó khăn, thách thức của việc xây dựng xã hội hài hoà ở Trung Quốc, đa số các học giả Việt Nam đều nhận định rằng, xây dựng xã hội hài hoà là một chủ trương lớn, yêu cầu đòi hỏi rất cao. Bản thân lý luận xã hội hài hoà cũng chưa phải đã hoàn chỉnh, cần được bổ sung, hoàn thiện không ngừng. Chẳng hạn, có học giả cho rằng, “không phải một khái niệm, hay một lý luận nào đưa ra đều hoàn chỉnh ngay và xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa cũng vậy, nó còn đang được dần hoàn thiện và bổ sung để đi vào thực tiễn ở Trung Quốc”(27). Một số học giả lại cho rằng, Trung Quốc đã thực hiện những bước đi đầu tiên trong quá trình xây dựng xã hội hài hoà. Tuy nhiên, con đường dẫn tới mục tiêu một xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa còn gặp không ít những khó khăn, thử thách và con đường đi tới một “xã

(23) Phạm Văn Đức. *Vấn đề dân sinh trong chủ trương xây dựng xã hội hài hoà của Trung Quốc và chiến lược phát triển bền vững ở Việt Nam*. Tạp chí Triết học, số 11, 2008, tr.27.

(24) Vũ Văn Viên. *Lý luận xây dựng xã hội hài hoà của Trung Quốc và công cuộc đổi mới ở Việt Nam hiện nay*. Tạp chí Triết học, số 2, 2009, tr.33.

(25) Nguyễn Huy Quý. *Về xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa ở Trung Quốc*. Tạp chí Cộng sản, số 775, 2007, tr.88-99.

(26) Vũ Văn Viên. *Lý luận xây dựng xã hội hài hoà của Trung Quốc và công cuộc đổi mới ở Việt Nam hiện nay*. Tạp chí Triết học, số 2, 2009, tr.32.

(27) Hoàng Thế Anh (Chủ biên). *Sđđ.*, tr.211-212.

hội hài hoà xã hội chủ nghĩa” còn rất dài”(28). Có học giả còn chỉ rõ xã hội hài hoà của Trung Quốc đang ở giai đoạn đầu tiên so với mục tiêu mà Đảng Cộng sản Trung Quốc đề ra: “Xây dựng xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc là một quá trình dài lâu, song cũng cần biết Trung Quốc đang ở vị trí nào trên chặng đường dài lâu ấy. Sự hài hoà của xã hội hài hoà cũng chia ra làm 3 bậc: cao, trung bình và thấp. Hiện tại xã hội xã hội chủ nghĩa hài hoà của Trung Quốc mới chỉ đạt tới trình độ hài hoà bậc thấp của giai đoạn đầu xã hội chủ nghĩa”(29).

Nói tóm lại, trong quan niệm của các học giả Việt Nam, xã hội hài hoà được xem là đỉnh cao lý luận của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, do đó việc xây dựng thành công xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa có tác động quan trọng đối với cục diện xây dựng chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc và xây dựng xã hội khá giả toàn diện ở Trung Quốc hiện nay.

3. Kết luận

Qua nghiên cứu quan điểm của các học giả Việt Nam về chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, có thể rút ra một số nhận xét bước đầu như sau:

Thứ nhất, tuy cũng có một số quan điểm chưa hoàn toàn đồng tình với ý kiến của các học giả Trung Quốc, song về cơ bản, quan điểm của các học giả Việt Nam đều nhất trí với ý kiến của các học giả Trung Quốc về những nội dung của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc.

Thứ hai, khi nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, các học giả Việt Nam hết sức quan tâm tới những bài học kinh nghiệm quý báu từ quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Trung Quốc nhằm vận dụng vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

Thứ ba, ở một mức độ nhất định, các học

giả Việt Nam đã đưa ra những đánh giá ban đầu đối với những đóng góp và hạn chế của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, đồng thời so sánh với lý luận đổi mới ở Việt Nam, nhằm chỉ ra những điểm tương đồng và khác biệt giữa hai lý luận đó.

Một trong những đặc điểm quan trọng nhất của chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc, theo chúng tôi, đó là tính chất “mở” (open), những nội dung của nó qua mỗi giai đoạn luôn được bổ sung, hoàn thiện và thể hiện bằng những chiến lược, bước đi, kế hoạch khác nhau, nhưng không mâu thuẫn với nhau mà đều thống nhất trong một chỉnh thể, trên tinh thần quán triệt tư tưởng “giải phóng tư tưởng, thực sự cầu thị, lấy thực tiễn làm tiêu chuẩn cao nhất”. Chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc là thành tựu vĩ đại mà Đảng Cộng sản và nhân dân Trung Quốc đã phải trải qua một quá trình không ngừng tìm tòi, thử nghiệm, tổng kết lý luận và thực tiễn mới đạt được. Lý luận đó đã, đang và sẽ định hướng, chỉ đạo sự nghiệp cải cách mở cửa ở Trung Quốc đạt được những thành tựu quan trọng. Ở Việt Nam, việc nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc đã được quan tâm chú ý, song kết quả đạt được vẫn còn khiêm tốn. Trong thời gian tới, cùng với sự cổ vũ của hai Đảng Cộng sản Việt Nam và Trung Quốc, cùng với sự trao đổi, giao lưu học thuật ngày càng phát triển, chắc chắn việc nghiên cứu chủ nghĩa xã hội mang đặc sắc Trung Quốc ở Việt Nam sẽ đạt được những thành quả to lớn hơn nữa. □

(28) Nguyễn Huy Quý. *Về xây dựng xã hội hài hoà xã hội chủ nghĩa ở Trung Quốc*. Tạp chí Cộng sản, số 775, 2007, tr.88-89.

(29) Trần Lê Bảo. *Từ chủ nghĩa tam dân của Tôn Trung Sơn đến tư tưởng xã hội hài hoà của Hồ Cẩm Đào*. Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc, số 7, 2007, tr.68.